

مثل روبات گوش به فرمان نباشید

درباره افراط در راضی نگه داشتن دیگران

۱۰

گاهی کارگردانان کمک نمی کنند

با «مهدی امینی خواه»، بازیگر پرسابقه که سریال «جزر و مد» را روی آنتن دارد

۱۲

باید ۵ گل از آنها می خوردیم

خاطر مازی با علی اکبر استاد اسدی؛ در سالگرد بازی تاریخی ایران و استرالیا

۱۲

پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۱ | ۲۹ ربیع الثانی ۱۴۴۴ | شماره ۱۸۸

هلمشهرک

دنیای سلبریتی ایرانی

بررسی یک پدیده مهم در گفت و گو با داوود طالقانی، نویسنده کتاب «سلبریتی ایرانی»

نیلوفر ذوالفقاری

صفحه‌های شخصی آنها در شبکه‌های اجتماعی میلیون‌ها دنبال کننده دارد، جزئیات زندگی، روابط و تفریحات‌شان با دقت دنبال می‌شود، واکنش‌ها و اظهار نظر‌ها نشان نسبت به موضوعات مختلف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بسیار مورد توجه قرار می‌گیرد، عکس‌ها نشان روی بیلبوردهای تبلیغاتی می‌تواند آمار فروش یک محصول را جابه‌جا کند، خیلی وقت‌ها نامشان در ماجراهای جنجالی و پر حاشیه شنیده می‌شود و اگر قرار باشد فهرستی از تأثیر گذار ترین، ثروتمندترین و محبوب ترین شخصیت‌های یک جامعه بنویسیم، حتماً نام آنها در این فهرست هست. حتماً با مرور این نشانه‌ها حدس زده‌اید از چه کسانی حرف می‌زنیم؛ سلبریتی‌ها. نام سلبریتی‌ها با شهرت گره خورده و حالا دیگر سخت می‌شود در صف پر تعداد سلبریتی‌ها، آنها را که برای رسیدن به این شهرت شایستگی داشته‌اند از آنها که یک‌شبه به شهرت باد آورده رسیده‌اند تفکیک کرد. درباره سلبریتی‌ها حرف زیاد زده شده، حتی کتاب‌های زیادی نوشته شده که نام یک سلبریتی روی جلدشان است، اما داوود طالقانی کتابی نوشته که در آن تلاش کرده با نگاهی انتقادی، وضعیت سلبریتی ایرانی، خاستگاه و جایگاه او را در جامعه با نیم‌نگاهی به فرهنگ شهرت در ایران بازمی‌کند. با این نویسنده، پژوهشگر حوزه‌های ارتباطات، فلسفه و علوم اجتماعی از کتابش، شهرت و سلبریتی ایرانی گفت‌وگو کرده‌ایم.

پدیده‌ای اجتماعی-سیاسی

روی پیش‌خوان و لایه‌ای ردیف کتاب‌ها در قفسه‌های کتابفروشی‌ها، حتماً به کتاب‌هایی می‌رسیم که یک سلبریتی، شاعر یا نویسنده آن است. حتی کتاب‌هایی وجود دارند که به زندگی سلبریتی‌ها پرداخته‌اند یا حاصل گفت‌وگوهای بلند با آنها هستند. اما داوود طالقانی اثری تحقیقی و پژوهشی نوشته که این موضوع را از ابعاد دیگری بررسی می‌کند. طالقانی می‌گوید: «درباره سلبریتی‌ها، شاهد ظهور یک پدیده رسانه‌ای بودیم که چیزی درباره آن نمی‌دانستیم و ادبیاتی علمی درباره آن تولید نشده بود. به نظر می‌رسید سوء تفاهم‌هایی درباره سلبریتی ایرانی وجود دارد، مثل اینکه سلبریتی را یک فرد تصور می‌کنیم و بین سلبریتی ایرانی با پدیده‌ای که در آمریکا غرب هست، شباهت قائل می‌شویم. ایده من در این کتاب، دست‌گذاشتن روی تفاوت‌هاست. من سلبریتی ایرانی را نه یک فرد، بلکه پدیده‌ای اجتماعی-سیاسی در نظر گرفتم‌ها که مادر حال تجربه زیست آن هستیم».

حمیدرضا ضیایی‌پور، پژوهشگر ارتباطات:

دیگران به جای ما سلبریتی ساخته‌اند

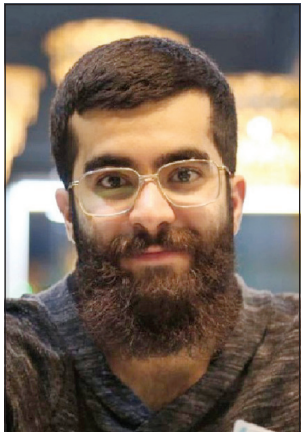

حمیدرضا ضیایی‌پور، پژوهشگر علوم ارتباطات با اشاره به اینکه قبل از پرداختن به مفهوم سلبریتی و نقش آن در جامعه، باید تعریف روشنی از آن و تفاوت‌هایش با اینفلوئنسرهای فضای مجازی داشته باشیم، می‌گوید: «اینفلوئنسر‌ها در واقع همان سلبریتی‌ها در فضای مجازی هستند

با این تفاوت که ممکن است هر گز چهره فیزیکی آنها دیده نشده باشد. سلبریتی‌ها قبل از ظهور فضای مجازی هم وجود داشته‌اند.» به اعتقاد ضیایی‌پور، فقدان توجه به عنصر سرگرمی و تفریح به عنوان یکی از کارکردهای اساسی رسانه در دنیا، چیزی است که باعث شده مردم به دنبال کردن سلبریتی‌هایی علاقه‌مند شوند که برایشان سرگرم کننده هستند. او می‌گوید: «تفاوتی که بین گرایش مردم به سلبریتی‌ها در ایران با بقیه دنیا وجود دارد، این است که ما به دنبال مدل بومی و داخلی می‌گردیم که زندگی‌اش شبیه به ما باشد. سلبریتی‌های خارجی دنباله‌روهای جهانی دارند و با نوعی یکسان‌سازی فرهنگی درباره آنها روبه‌رو هستیم. البته چهره‌های مشهوری مثل

چیستی سلبریتی ایرانی

آن طور که نویسنده توضیح می‌دهد، این کتاب که در ۴ فصل نوشته شده، با طی کردن ۳ سطح از مطالعات و بررسی‌ها تکمیل شده است: «در سطح اول، از ادبیات نظری تولید شده در مطالعات فرهنگ شهرت استفاده کردم تا چیستی سلبریتی ایرانی تبیین شود. در گام دوم به جنبه‌های مختلف سلبریتی ایرانی و اثر آن بر جامعه، مردم و زندگی دیگران پرداختم و تلاش کردم تفاوت‌های این پدیده را با آنچه در گذشته رخ داده و در جهان جریان دارد، مشخص کنم. در سومین سطح هم به این موضوع پرداختم که چه کارهایی به عنوان مخاطب یا در جایگاه سیاستگذار می‌توان در قبال سلبریتی ایرانی انجام داد؟»

واکنش سلبریتی‌ها به یک کتاب پژوهشی

اگر قبلاً اخبار سلبریتی‌ها را از مجلات دنبال می‌کردیم، حالا شبکه‌های اجتماعی پنجره‌هایی را مستقیم به زندگی آنها باز کرده‌اند و ارتباط آنها با هواداران‌شان نزدیک‌تر از هر زمان دیگری است. کنجکاوی می‌شویم که بدلیتم واکنش خود سلبریتی‌ها به انتشار کتابی درباره خودش چ‌ه بوده است. طالقانی در پاسخ به این سؤال می‌گوید: «صفحه شخصی من در اینستاگرام توسط یکی از سلبریتی‌ها ربپورت شد! صفحهم بسته شد و به سختی توانستم آن را بر گردانم. یکی دیگر از سلبریتی‌ها هم از من شکایت کرد و کار به بازپرسی رسید! نتیجه نقد سلبریتی در ایران همین است. من شخصیت‌ها و پدیده‌هایی را نقد کردم که موجودیت

از ادبیات دانشگاهی فاصله گرفتم

با اینکه کتاب سلبریتی ایرانی مفاهیم نظری و علمی مهمی را بررسی می‌کند، طالقانی تلاش کرده از زبانی ساده‌خوان و قابل فهم برای مخاطب غیر دانشگاهی استفاده کند تا کتابش مخاطبان بیشتری را به خود جذب کند. او می‌گوید: «از فرم‌روایی کتاب‌های دانشگاهی فاصله گرفتم چرا که این نوع کتاب‌ها معمولاً مخاطب عام را در نظر نمی‌گیرند و از ادبیاتی کلاسیک استفاده می‌کنند اما من می‌خواستم از زبانی استفاده کنم که تحت تأثیر فرهنگ شهرت است. نظرم این بود که خود سلبریتی‌ها و هواداران‌شان بتوانند با کتاب ارتباط برقرار کنند. از طرف دیگر برای اینکه بر سازه‌های نظری متن تأکید کنم، به مفاهیم و تحقیقات علمی پیشین ارجاعاتی دادم.» به اعتقاد نویسنده، همین لب مرز حرکت کردن بین مخاطب‌پسندی و دانشگاه‌نویسی، او را به نوشتن فصل به فصل کتاب در قالب جستار‌ها سوق داده تا جذابیت متن را حفظ کند.

خود را در رسانه باز تولید می‌کنند، با سرمایه و شهرت تنیده شده‌اند و اگر در معرض نقد قرار بگیرند، چنین واکنش‌هایی نشان می‌دهند.» به گفته طالقانی، پیش از این هم آثار تحقیقی درباره سلبریتی‌ها نوشته شده، اما بیشتر کبی از محتوایی بوده که با ادبیات نظری غرب تولید شده و تنها جای مثال‌ها تغییر کرده است: «تحقیقات موردی در متون و فصلنامه‌ها انجام شده بود، مستندهایی هم ساخته شده بود که یا با ترس از نقد سلبریتی‌ها، محافظه کارانه بودند یا نمی‌توانستیم در آنها حلقه ارتباطی با جامعه ایرانی پیدا کنیم. اثر من نخستین کتابی است که به این شکل درباره سلبریتی ایرانی نوشته شده است.»

دکتر محسن ایمانی، روانشناس:

سلبریتی‌ها تحت تأثیر هیجانات قرار می‌گیرند

همانطور که بعضی ویژگی‌های روانی منجر به تقویت استعداد یک فرد در تبدیل شدن به یک سلبریتی می‌شوند سلبریتی بودن هم می‌تواند بعضی ویژگی‌های روانی را در فرد به وجود بیاورد، تقویت کند یا بین ببرد. محسن ایمانی، دکتری روانشناسی درباره این موضوع می‌گوید: «هر فردی ممکن است تصور کند که توانایی ایفا

نقش به عنوان یک سلبریتی دارد. اما تبدیل شدن به یک سلبریتی ملزوماتی دارد، مثل داشتن حدی از دانش اطلاعات و سطح فرهنگی. تبدیل شدن به سلبریتی پیامدهای روانی فراپاید می‌کند.» به اعتقاد این روانشناس، خودبزرگ‌بینی یکی از پیامدهای شهرت برای سلبریتی‌هاست: «بسیار ممکن است که یک سلبریتی وقتی به شهرت می‌رسد، تصور کند که توانایی اظهار نظر درباره همه موضوعات را دارد و به رغم ندانستن اطلاعات در زمینه‌های مختلف، به صرف اینکه دنبال کنندگانی دارد و در زمینه دیگری شناخته شده، خودش را در جایگاه اظهار نظر درباره تمام موضوعات دیگر می‌بیند.» یکی دیگر از پیامدهای روانی تبدیل شدن به سلبریتی، قرار گرفتن در

معرض هیجانات زیاد است. ایمانی می‌گوید: «بعضی سلبریتی‌ها توانایی کنترل و مدیریت این هیجانات را ندارند، در نتیجه حرف‌ها و رفتار‌هایشان نه براساس عقلانیت، بلکه تحت تأثیر هیجانات بروز پیدا می‌کند.» ایمانی اضافه می‌کند: «زودپسوری و عجل‌بودن، یکی از آسیب‌هایی است که ممکن است سلبریتی‌ها به آن دچار

شوند عجل‌بودن باعث می‌شود فرد فرصت تجزیه و تحلیل را از خودش بگیرد و واکنش‌ها و اظهار نظر‌هایش بدون پشتوانه فکری و تحقیقی باشند. این موضوع در جایی که سلبریتی‌ها تربیتی برای تأثیر گذاری دارند اهمیت بیشتری پیدا می‌کند» از دست دادن توانایی شنیدن نقد و اعتراض، آسیب دیگری است که به نظر ایمانی ممکن است سلبریتی‌ها به آن دچار شوند: «روخی سلبریتی‌ها جایگاه ویژه‌ای برای خود متصور هستند و توانایی شنیدن هیچ نقد و اعتراضی ندارند. بعضی از آنها پله‌های شهرت و ثروت را آنچنان به سرعت طی کرده‌اند که تصور اشتباهی از خودش دارند و در واقع فرصت شناخت خود را از دست می‌دهند و دچار غرور کاذب می‌شوند.»

✓

ریچارد دایر

محقق و نویسنده

ستارگان چه می‌گویند؟

ستارگان به ما می‌گویند

که انسان بودن در جامعه

معاصر به چه معنی است.

آنها تصور خاصی را که

ما از یک فرد داریم، بیان

می‌کنند. آنها هم انتظار و

هم‌اندیشه ما از فردیت را به

ما نشان می‌دهند، تصویری

دشوار برای همه آنها‌یی که

با آن زندگی می‌کنیم.

✓

هالی گراوت

نویسنده و

استاد دانشگاه

مردم و

سلبریتی‌ها

آنها مفسری از روزمرگی،

الگوی شوق‌انگیز از زندگی

نیک و رخصتی از تنش‌ها

و اضطراب‌های مدرنیته

در اختیار مردان و زنان

معمولی می‌گذارند. مردم

می‌خواهند با آنها باشند،

شبیه‌شان باشند یا حتی

گاه دقیقاً خود آنها شوند.

✓

احسان

شاه قاسمی

استاد ارتباطات

دانشگاه تهران

آنها مفسری از روزمرگی،

الگوی شوق‌انگیز از زندگی

نیک و رخصتی از تنش‌ها

و اضطراب‌های مدرنیته

در اختیار مردان و زنان

معمولی می‌گذارند. مردم

می‌خواهند با آنها باشند،

شبیه‌شان باشند یا حتی

گاه دقیقاً خود آنها شوند.

✓

جورج مونیوت

نویسنده و فعال

سیاسی

سلبریتی‌ها؛

سودآورترین

محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات

سلبریتی‌ها؛ سودآورترین محصولات